

ESTONIAN A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
ESTONIEN A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
ESTONIO A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Monday 22 May 2006 (morning)
Lundi 22 mai 2006 (matin)
Lunes 22 de mayo de 2006 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Kirjuta kommentaar **ühele** järgnevaist tekstidest.

1. (a)

JAANIÖÖ

/---/ Suured rõõmupäevad olid jaanikupidud Munamäel. Kihas alati siis Munamäe ümbrus rahvast, kes kogunend kaugelt ja lähedalt. Oldi rõõmsad, niipalju kui osati, ja kui saabus uus päev, olid igale poole viivad teed üle ujutet rahvast, kes lahkus jaanipeolt.

5 Aga korra pidi asi minema hoopis teisiti. See tuli sellest, et mõni nädal enne jaanipäeva leidis külamees Tabi metsas poolsurnud vanapagana. Too oli vana metselukas, jäänd nõrgaks ja armetuks, ehk oli teistest omasugustest maha jäet surema. Tabi vaatas esmalt kohkunult karvast imelooma, aga kui ta selle seisukorrast aru sai ja nägi, et õnnetu nägu palju sarnanes inimese omale ja et tal silmad olid hädast nutused, läks Tabi süda haledaks. Ta tuli talle kodust hobusega järele ja viis vanapagana ära koju.

10 /---/ Siis jootis ta teda piimaga ja söötis kartulitega, ja juba mõne päeva pärast oli vanapagan terve ja priske. Tabit, ta perenaist ja lapsi nähes muutus vanapagana nägu lahkeks ja ta rääkis midagi pagana keeli ja liputas sõbralikult saba. Olid kenad päevad need, kui Tabi lapsed mängisid vanapaganaga, kui see laskis pää imelikult longu, kui lapsed kepiotsaga sügasid ta kuklatagust.

15 Tabi hoidis vanapaganat salaja enda man, sest ei võind tulla siis hääd, kui inimesed sest kuulda saaksid. Aga vanapagan ise ei teadnud ettevaatusest midagi. Juba ta vist arvas, et kõik inimesed on nii hääd kui Tabi perekond. Ta õppis lastelt laulma ja ööd-päevad kuuldus Tabi aidast imelik joru. Kole hääl oli tal ja öösiti karjus päris kõvasti karjalaste laule, kuid külakoerad tundsid selles hääles midagi võõrast ja ulusid kogu öö. /---/

20 Juba teadsid külas kõik, et Tabil on kodus vanapagan. Käisid kõik vaatamas imelikku meest /---/, kuid siis ulatusid need jutud kirikuõpetaja kõrvu.

See juba teadis, mis vanapaganaga tuleb teha. /---/ Mitmekümne mehega tulid nad Tabi tallu, sidusid vanapagana käed-jalad kinni ja viisid Munamäele, säädsid tuleriidale, et pahale vaimule teha otsa. /---/

25 Kuid õhtu eel kogunes mäele määratu rahvaparv. /---/ Pappki oli aegsasti platsis ja pidas pikka kõnet kurjast vaimust ja jumala riigist. Kuid kui vilksatas kaugelt, vist Otepää mägedelt, silma esimene jaanituli, lõpetas papp kõne ja süütas tuleriida põlema.

Sügav vaikus tekkis nüüd. /---/

30 Aga juba suitsu lõhn tungis vanapagana ninna. Kuuldus riidalt suur aevastus, nagu puristaks põder sügavas metsas. Kuid siis vast aimas vanapagan tuld ja üle kogu ilma kõlas valus, lõikav vanapagana appihüüd.

35 Aga siis sündis alles ime. Olid äkki kadunud Munamäelt puud, kogu mägi oli muutunud korruga ümmarguseks kui muinasjutulise linnu pesamuna ja libedaks kui jää. Ning ei enam ühegi jalad püsind sellel pinnal, libises suure hädaldusega kogu rahvameri pärimäge alla ja mõne silmapilgu järel piiras Munamäge suur siplev rõngas hunnikusse kukkund inimesi, kes püüdsid pääseda jalule üksteise alt. /---/

40 Äga nägid — tuleriit oli mäele jäänd alles ja põles. Selle oli papp kinnitanud sinna mäeladvale ristimärgiga kinni ja ei seda jõudnud võita vanapagana jõud. Kuid ta karjus sääli appi veel, kuuldusid inimeste kõrvu põleja hirmsad hädaldused, mis tegid südame pehmeks. Ja rahva seas tõusis nurin papi vastu, /---/ et papp on kuri ja tema tegu pole hää. Et ei või põletada vanapaganat, kes elas metsas rahulikult. /---/

“Kis om julgõ ja lätt märke ja pääst vanapagana vallalõ? Tulko üten ja ei massa huuli, kui pakan palas.”

“Minke ruttu appi, muidu palas är’...”

“Toogõ ruttu redeli ja nõõri, ega muidu üles ei saa...”

45 Aga juba nad nägid, et Tabi ronis märke. /---/

Aga Tabil oli õnne. Pea ilmus ta suitsust nähtavale ja talutas kättpidi vanapaganat, kelle nahk kõrbend tules lagedaks ja siledaks. Ei olnud enam karvakübetki, isegi päälael sarvede ümber mitte. Värises surmahirmust ja oli segane lämbumisest. Kuid toibudes tõusis ta äkki lendu, tegi suure keeru õhus ja laskus siis talude taha metsa maha, kust tuli kuuldavale kiire jooksumüdin.

50 Rõõm valdas rahva. “Elägu Tabi, elägu, elägu Tabi, tubli miis!...” /---/

Aga vahepeäl oli muutund Munamägi jällegi endiseks ning rõõmuga ruttas rahvas sinna üles. Praksudes põles suur jaanik, maailm oli jaanikutega kui taevatähtedega üle külvat ja igast metsatukast vilkusid nad vastu kui jaaniussid. Kaugel Saaremaal tõusis Kaali august taeva poole üles määratu tulesammas ja Tori põrgusuul mängisid kuradikutsikad. Kestis pidu hommikuni.

55 /---/

Aga papp oli jooksnud surmahirmus kodu poole. Oli jooksuhooga põrgand vastu kirikuseina ja saand surma, ja see kivi kirikuseinas muutus mustaks.

Aga Tabit ootas kodus üllatus. Nägi, et sooheinad aidas olid muutund kõige paremateks ristikeinteks ja vanker, millega ta vanapaganat metsa vedas, muutund ilusaks vedruvankriks.

60 Tabi kõhmad lehmad olid muutund lihavaiks ja ammusid kui pasunad. /---/

Järgmiseks jaaniööks viis Tabi aita vaka kartuleid ja püti piima. Hommikul olid need nõud mõlemad tühjad, aga kummagi põhjas oli suur kuldraha. /---/

Aga veel nüüdki käib vanapagan igal jaaniöööl Tabi õuel, kuid ei näita end inimestele. Vist ta elab kusagil tihedas võsastikus, sööb mättalt marju ja pikutab päikesepaistel.

Juhan Jaik. *Võrumaa jutud I*. (1924)

– *Kaarnakivi. Valik toni- ja loomajutte*. Tallinn: Eesti Raamat, 1980, lk 5–10

- Milline on inimeste, keskkonna ja üleloomulike jõudude suhe selles katkendis?
- Kuidas edastab kirjanik oma suhtumist katkendi sündmustesse ja tegelastesse?
- Milliseid arhailisi või murdelisi jooni märkad keelekasutuses?

1. (b)

OMA SAAR

Ma sõuan merel ja sõuan,
üht saart mina otsin säääl.
Seda kaua ju otsinud olen
laia lageda mere pääl.

5 Mõnd saart on määratus meres,
mõnd sadamat vilusat.
Oma saart aga mina ei leia,
oma unistust ilusat.

10 Ma sõuan merel — ja hõljun
ja lained hõljuvad ka,
kõrgel kiiguvad, liiguvad pilved —
oma saart aga otsin ma.

Gustav Suits. *Elu tuli* (1905) – *Luule*. Tallinn: Eesti Raamat, 1992, lk 47

- Millest kõneleb Gustav Suitsu luuletus “oma saar”?
 - Kuidas tõlgendaksid kujundit “oma saar”?
 - Milles on sinu jaoks selle lihtsa luuletuse sümbolistlik üldistav jõud?
 - Kuidas toetavad luuletuse vorm ja keelekasutus sõnumit?
-